

Бабич, В.П. Третяк // Вісник Харківського національного університету: Зб. Наук. Праць. – Режим доступу: <http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/vkhnu/Ekon/802/08btrroz.pdf>

4. Дикань В.Л. Забезпечення конкурентоспроможності підприємств: підручник / [В.Л.Дикань, Ю.Т.Боровик, О.М. Полякова та ін.].- Харків: УкрДАЗТ, 2011. – 387.

5. Інноваційно-технологічний розвиток України: стан, проблеми, стратегічні перспективи: Аналітичні матеріали до Парламентських слухань [“Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів”] / [Л.І. Федулова, Ю.М. Бажал, І.А.

Шовкун та ін.]; за ред. Л.І. Федулової, Г.О. Андрощука; Ін-т екон. та прогноз. НАН України. – К., 2009. – 196 с.

6. Статистичний щорічник України за 2013 рік. – К., 2014.- С.77;

7. Глазьев С. Управление развитием – фактор устойчивого экономического роста [Электронный ресурс] / С. Глазьев. Режим доступа: http://vasilieva.narod.ru/ptpu/5_4_99.htm

8. Дикань В.В. Забезпечення розвитку машинобудівного комплексу України в умовах створення промислово-логістичної системи: монографія /Дикань В.В.- Харків: УкрДАЗТ, 2013р. – С. 56.

Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Зубенко В.О.

УДК 339.92

DOI: <https://doi.org/10.18664/338.47:338.45.v0i49.51087>

ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ АПК УКРАЇНИ ДЛЯ СТИМУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЮ ПРОДУКЦІЄЮ В УМОВАХ АСОЦІАЦІЇ З ЄС

Маханьова Ю.М., аспірант (ХНУ імені В.Н. Каразіна)

У статті проведено аналіз заходів Коаліційної угоди, Програми діяльності Кабінету Міністрів України на 2015–2020 роки, а також Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», спрямованих на стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції для задоволення внутрішнього попиту і розвитку експортного потенціалу. Обґрунтовано пріоритети розвитку АПК України, що стимулюватимуть збільшення зовнішньої торгівлі сільськогосподарською продукцією в умовах асоціації з ЄС.

Ключові слова: *сільськогосподарська продукція, агропромислове виробництво, зовнішня торгівля, угода про асоціацію з ЄС.*

ПРИОРИТЕТЫ РАЗВИТИЯ АПК УКРАИНЫ ДЛЯ СТИМУЛИРОВАНИЯ ВНЕШНЕЙ ТОРГОВЛИ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОЙ ПРОДУКЦИЕЙ В УСЛОВИЯХ АССОЦИИ С ЕС

Маханева Ю.Н., аспирант (ХНУ имени В.Н. Каразина)

В статье проведен анализ мероприятий Коалиционного соглашения, Программы деятельности Кабинета Министров Украины на 2015-2020 годы, а также Стратегии устойчивого развития «Украина - 2020», направленных на стимулирование производства сельскохозяйственной продукции для удовлетворения внутреннего спроса и развития экспортного потенциала. Обоснованы приоритеты развития АПК Украины, которые будут стимулировать увеличение внешней торговли сельскохозяйственной продукцией в условиях ассоциации с ЕС.

Ключевые слова: *сельскохозяйственная продукция, агропромышленное производство, внешняя торговля, соглашение об ассоциации с ЕС.*

PRIORITIES OF AIC UKRAINE FOR SIMULATING AGRICULTURAL TRADE UNDER ASSOCIATION WITH THE EU

Makhanova Iuliia, graduate (V.N. Karazin Kharkiv National University)

The article analyzes the activities of the Coalition agreement, the Program of the Cabinet of Ministers of Ukraine 2015-2020, as well as the Sustainable Development Strategy "Ukraine - 2020", aimed at stimulating agricultural production to meet domestic demand and export potential development. The development priorities of Agrarian Policy of Ukraine, which will stimulate an increase in foreign trade in agricultural products in terms of association with the EU, were justified. The enactment of the Law "On agricultural system", which is necessary to clearly define public policy, differentiated for each of the four groups of producers, was deemed necessary. State policy on agricultural corporations should be regulated as activities of corporate structures in other sectors. These agro-industrial corporations are excluded from the benefits system and state support of agricultural activities. Government policy on corporate farms should include the following: corporate farms operate using the existing means of state support and tax benefits. State policy on family farms should be formed in this direction: family farms are given priority in state support for all programs. Government policy on consumer (social) facilities should be conducted so, that agricultural activities of households for the purpose of food self-sufficiency was the sphere of influence of the state agrarian policy.

Keywords: *agricultural products, agro-industrial production, foreign trade, association agreement with the EU.*

Постановка проблеми. При вступі до СОТ Україна пішла на значні поступки в бік міжнародного співтовариства і, в першу чергу, по відношенню до розвинених країн. При цьому, Угода про асоціацію з ЄС, левову частку якої складає саме угода про створення розширеної зони вільної торгівлі, з певній мірі цю ситуацію виправляє, тобто вирівнює умови співпраці аграрних і агропереробних підприємств України та ЄС, робить більш доступними європейські ринки для вітчизняних виробників. Представники основних галузей агропродовольчого сектору України очікують від імплементації Угоди про асоціацію з ЄС, особливо від введення в дію з 01 січня 2016 року зони вільної торгівлі, певної вигоди для держави, оскільки європейські ринки стануть для українських виробників більш відкритими. Як наслідок актуальною стає проблема вивчення зовнішньоекономічних аспектів розвитку агропромислового комплексу (АПК) України в нових умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вказаною проблемою займалися багато відомих українських вчених і фахівців, зокрема: аналізом соціально-економічних наслідків членства України в СОТ – І. Бураковський та В. Мовчан [1], В. Гесць [19; 20], І. Кліменко, О. Федірко та І. Ус [22]; оцінкою можливостей і заміщенням ринків збуту для продукції підприємств реального сектору України – М. Кизим та І. Матюшенко [12; 13], В. Сіденко [18], В. Точилін [17]; аграрними аспектами створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС – І. Кобута [8], Т. Осташко і Л. Волощенко-Холда [10] та багато інших.

Виділення невирішених частин загальної проблеми. Однак існуючі умови Угоди про асоціацію з ЄС в частині зони вільної торгівлі для

сільськогосподарської продукції потребують визначення пріоритетних напрямів розвитку АПК, що стимулюватимуть розвиток зовнішньої торгівлі цією продукцією.

Метою статті є визначення пріоритетів розвитку АПК України, що стимулюватимуть збільшення обсягів зовнішньої торгівлі сільськогосподарською продукцією в умовах асоціації з ЄС.

Виклад основного матеріалу дослідження. Коаліційна угода, підписана 21 листопада 2014 року також передбачає низку заходів, спрямованих на підтримку зовнішньої торгівлі продукцією агропромислового комплексу України і, перш за все, стимулювання виробництва сільськогосподарської і харчової продукції для задоволення внутрішнього попиту і розвиток експортного потенціалу в тих напрямках, де українська продукція має компаративні переваги по відношенню до країн-партнерів [6].

Коаліційну угоду було затверджено 11 грудня 2014 року разом із Програмою діяльності КМУ на 2015–2020 роках. У вступному слові Прем'єр-міністра України на засіданні Уряду 9 грудня 2014 року було підкреслено, що «ключовим завданням з підтримки українського експорту і захисту українських ринків є виконання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом і зони вільної торгівлі з ЄС» [4]. Так, в Розділі 4. «Нова економічна політика» Програми діяльності Кабінету Міністрів України на 2015–2020 рр. передбачено дії щодо активного просування експорту та захисту внутрішнього ринку, а саме [15]:

- максимальне використання переваг режиму вільної торгівлі з державами - членами ЄС (постійно);

- підписання з урахуванням національних інтересів угод про створення зони вільної торгівлі з Канадою, Туреччиною, Ізраїлем, Радою співробітництва арабських держав Перської затоки (РСАДПЗ), Економічним співтовариством держав Західної Африки (ЕКОВАС) (до 2018 року);

- проведення наступальної політики Торговим представником України (постійно);

- збільшення удвічі обсягів експорту товарів вітчизняного виробництва до 2019 року.

Щодо проведення нової продовольчої політики, то А. Яценюк у своєму виступі підкреслив, що «єдина галузь, яка продемонструвала темпи росту в поточному році, це аграрна галузь. Україна повинна захопити лідерство на світовому продовольчому ринку. І саме для цього Уряд оголошує про нову продовольчу політику, яка має на меті захоплення зовнішніх ринків і постачання власних продуктів харчування на внутрішній ринок України. Неприпустимо, коли аграрна держава номер 1 у Європі закуповує по імпорту половину продуктів харчування. Ми повинні не імпортувати, а експортувати. Ще раз нагадаю, саме для цього Уряд пропонує окрім експорту зернових, ячменю, нашої аграрної продукції, експортувати продукти переробки. І для цього нам треба зробити низку серйозних змін, в першу чергу, на ринку землі, в аграрному секторі» [4].

В Розділі 6 «Нова продовольча політика» Програми діяльності Кабінету Міністрів України на 2015–2019 роки передбачено дії щодо [15]:

1) підготовки до проведення земельної реформи, а саме:

- інвентаризація та розмежування земель сільськогосподарського призначення державної, комунальної та приватної власності;

- удосконалення орендних відносин, монетизація орендних платежів, запровадження ефективних регуляторних механізмів для розвитку ринку оренди земель, в тому числі:

• розроблення та сприяння прийняттю Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про оренду землі» щодо довгострокової оренди (2015 рік);

• формування бази даних Державного земельного кадастру (2018 рік);

2) підтримки та розвитку малого і середнього бізнесу на селі, в тому числі:

- розроблення та сприяння прийняттю Закону України «Про локальні аграрні ринки» (2015 рік);

- прийняття і виконання програми мікрокредитування малих сільських господарств (2015–2016 роки);

3) утвердження лідерства на світовому продовольчому ринку, стимулювання експорту, відкриття європейських ринків для вітчизняних виробників та поглиблення переробки, а саме:

- створення та просування бренду «Продукт України» (2015 рік);

- розвиток портової та залізничної інфраструктури для нарощування експорту (2015–2019 роки);

- використання аграрних квот на ринки держав - членів ЄС та збільшення їх обсягів (постійно);

4) продовольчої безпеки в особливий період та забезпечення проведення стабільної посівної кампанії, в тому числі:

- розроблення та сприяння прийняттю у новій редакції Закону України «Про державний матеріальний резерв» (2015 рік);

- зміна ролі Аграрного фонду шляхом розроблення та сприяння прийняттю у новій редакції Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України» (2015 рік);

5) залучення кредитних ресурсів розміром до 1 млрд доларів США від міжнародних інституцій (2015 рік);

6) створення ефективної системи корпоративного управління ПАТ «Державна продовольчо-зернова корпорація України» та ПАТ «Аграрний фонд».

Крім того, 12 січня 2015 року Президент України П. Порошенко підписав Указ «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020». Ціллю реформ визначено досягнення європейських стандартів життя і достойного місця України в світі. Стратегія затвердила чотири вектори розвитку держави та реалізацію 62 реформ, серед яких передбачено і реформу сільського господарства та рибальства [16].

Стратегія визначила 25 ключових показників-індикаторів, за якими буде оцінено хід виконання реформ та програм, передбачених Стратегією. Зокрема: планується, що в рейтингу Всесвітнього банку Doing Business Україна підніметься з 112-го місця і займе місце серед перших 30 позицій; рейтинг за зобов'язаннями в іноземній валюті за шкалою Standard and Poors складе не нижче інвестиційної категорії «BBB»; ВВП (за ПКС) на одну особу підвищиться з 8,5 тис. дол. США до 16 тис. дол. США; чисті надходження прямих іноземних інвестицій до 2020 року повинні скласти більше 40 млрд дол. США.

Забезпечення ефективного впровадження положень Стратегії залежить, перш за все, від процедурних і інституційних аспектів управлінського процесу. Як наслідок, Кабінетом Міністрів України розроблено план заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» у 2015 році. В цьому плані заходів передбачено також низку завдань Міністерству аграрної політики та продовольства України з реалізації вказаних Програми і Стратегії [5; 14].

В той же час, станом на початок квітня 2015 року не виконано цілу низку передбачених Коаліційною угодою розділів і пунктів, а саме [7]:

1) У Розділі VIII «Забезпечення прискореного економічного розвитку» – не презентовано бюджетних механізмів прискореного економічного розвитку;

2) У Розділі XI «Реформа сільського господарства»: п. 1.2. – питання передачі у комунальну власність земель державної власності, поза межами населених пунктів – не врегульовано (законопроект №1159 – це врегульовує); п. 2.1. – експортерам зерна – зернотрейдерам ПДВ не відшкодовується; п. 2.3. – у бюджеті відсутня державна підтримка фермерських господарств; п. 2.4. – відсутнє законодавче врегулювання та запровадження фінансових інструментів (дериватив) на ринках сільськогосподарської продукції; п. 3.1. – коштів у бюджеті на формування державного мобілізаційного продовольчого резерву не передбачено; п. 4.1. – Концепцію розвитку сільських територій не розроблено; п. 4.2. – не передбачена сплата ПДФО за місцем здійснення підприємницької діяльності (розташування земельної ділянки) (законопроект №1899 це вирішує).

На думку багатьох експертів українського агроринку, наприклад спеціалістів групи VoxUkraine, вказані заходи Коаліційної угоди повинні враховувати такі напрями реформування сільського господарства [23]:

– здійснення переходу в діяльності органів державної влади, що займаються питаннями розвитку АПК та торгівлі агропромисловою продукцією, на європейські принципи: прозорості, публічності, ефективності. В цьому контексті необхідно обнародувати результати діяльності конкретних підприємств, які в умовах воєнних дій 2014–2015 років одержують сотні мільйонів на повернення ПДВ, одержують бюджетні компенсації за будівництво аграрної інфраструктури з подальшим виводом коштів в офшори тощо;

– реформування органів управління АПК відповідно до міжнародних стандартів, відмовившись від архаїчних системи розподілу та принципів управління і зробивши їх центром у розвитку сільських громад як основи для формування подальшої ефективної державної політики;

– запровадження ринку землі повинно враховувати і захищати інтереси дрібних власників, не допускати елементарної скупки земельних паїв крупними володарями капіталів, підтримувати конкурентні умови обігу земель за непростих нинішніх умов, коли зменшується капіталізація цього ринку;

– обґрунтування доцільності введення мінімального терміну оренди земель, земельних паїв не менше 15 років замість теперішніх 7 років, який і так враховує повноцінну сівозміну. Таких довгий термін оренди може остаточно законодавчо закріпити селян, які навіть за сьогоднішніх семилітніх термінах оренди не можуть розірвати угоди про оренду із несумлінними орендарями, що за використання селянських паїв розраховуються половиною або ще чимось;

– визначення правового статусу агрохолдингів і великих сільськогосподарських підприємств шляхом прийняття закону «Про агрохолдинги», оскільки закони «Про фермерське господарство» і «Про особисте селянське господарство» вже діють відносно давно, а діяльність великих господарств ніяк не врегульована. Перш за все, необхідно розробити нову систему оподаткування сільськогосподарських товаровиробників, у результаті чого великі і багаті підприємства втратять чималі преференції, що буде сприяти створенню конкуренції на ринку;

– розвиток саме сільських громад, поселенської мережі, а не сільських територій (полів, розлінійовані ґрунтовими дорогами і лісосмугами, що захищають орний шар від вітрової ерозії).

Реорганізацію структур управління та реорганізацію законодавства в АПК доцільно здійснювати вже після того, як буде визначена аграрна політика держави, оскільки і структура управління, і законодавство є інструментами реалізації цієї політики. Так, наприклад, Бернард Кейсі, президент Американської торгівельної палати в Україні, вважає, що Мінгагрополітики повинно посилити контроль за діяльністю підзвітних органів, в тому числі за діяльністю Державної ветеринарної і фітосанітарної служби України та Державної сільськогосподарської інспекції, а також розробити спеціальні процедури, які б дозволяли бізнесу апелювати до дій (або бездіяльності) представників даних органів на протязі певного періоду часу (переважно не більше 10 днів) [21].

Крім того, сьогодні вже розроблено певну кількість законопроектів і прийнято низку законів, що дозволяють дерегулювати аграрну сферу і подолати корупцію, однак їх прийняття весь 2013 р. блокувалося у Верховній Раді аграрним блоком уряду М. Азарова.

В табл. 1 наведено декілька першочергових законопроектів відносно дерегулювання у сфері агропромислового комплексу України [9; 11].

Єдиним способом звільнитися від основних корупційних схем, що діють в аграрній сфері держави, – це відмінити процедури і дозвольні

документи, які не застосовуються в країнах-членах СОТ і ЄС.

Таблиця 1

Першочергові закони і законопроекти відносно дерегулювання у сфері агропромислового комплексу України станом на 01.04.2015 р.

Назва закону або законопроекту	Стан прийняття або проходження	Основна сутність пропозицій
1	2	3
Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (відносно забезпечення безпечної експлуатації сільськогосподарської техніки)»	Від 3 червня 2014 року № 1303-VII	Відміняє обов'язковий технічний контроль сільськогосподарської техніки
Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України відносно уточнення повноважень нотаріусів і особливостей реєстрації похідних майнових прав на земельні ділянки сільськогосподарського призначення»	Від 5 березня 2015 року № 247-VIII	Відміняє подвійну реєстрацію при оформленні договору оренди
Проект закону «Про внесення змін в Закон України «Про зерно і ринок зерна в Україні» (відносно дерегуляції ринку зерна)»	Від 27.11.2014 р. № 903 (прийнятий за основу 21.05.2013 р., підготовлений до другого читання 27.11.2014 р.)	Відміняє обов'язкову сертифікацію якості зерна
Проект закону «Про внесення змін до деяких законів України відносно державного регулювання ринку засобів захисту рослин»	Від 22.07.2013 р. № 3008 (одержано висновок комітету ВР від 25.03.2014 р.)	Відміняє узгодження на ввезення засобів захисту рослин
Проект закону «Про внесенні змін до деяких законодавчих актів України відносно сталого використання земель сільськогосподарського призначення»	Одержаний ВР України 24.09.2013 р., Не прийнятий ВР України 13.05.2014 р.	Відміняє обов'язковість проектів сівобігу і низки документів при реєстрації права оренди

Джерело: [9; 11].

Державі потрібно визначити сфери, які потребують контролю (забезпечення продовольчої безпеки, охорона навколишнього середовища і біорізноманіття), залишивши за собою функції моніторингу у інших секторах (сертифікація якості зерна, зерносховищ). Таким чином держава

мінімізує втручання у підприємницьку діяльність аграрних компаній.

В табл. 2 наведено деякі проблемні питання державного регулювання діяльності підприємств агропродовольчого комплексу, які необхідно вирішити якнайшвидше на законодавчому рівні [9; 11].

Таблиця 2

Проблемні питання державного регулювання діяльності підприємств агропродовольчого комплексу України 2014–2015 років

Питання	Наслідки	Спосіб вирішення	Примітки
1	2	3	4
Заборона ввезення і використання деяких харчових добавок (законо-проект №2643 від 28.03.13 р.)	Зникнення з ринку окремих видів харчових продуктів	Відмінити законопроект при розгляді у першому читанні (висновок комітету ВР від 09.10.2013 р.; законопроект відхилено 16.10.2013 р.)	Харчові добавки, які пропонується заборонити, визнані на міжнародному рівні безпечними. Положення законопроекту не відповідають правилам СОТ і зобов'язанням України перед СОТ

1	2	3	4
Необхідність прийняття законопроекту «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України відносно безпеки харчових продуктів»	Недосконалість системи безпеки харчових продуктів в Україні, відсутність єдиного органу контролю, велика кількість дозвільних документів, існування корупційних схем	Прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України відносно безпеки харчових продуктів» від 22.07.2014 р. № 1602-18 (набере чинності 20.09.15 р.)	На основі законопроектів №3102 від 20.08.13 р. та №3102-1 від 05.09.13 р.
Маркування харчових продуктів про відсутність ГМО	Відповідно до європейського законодавства (зокрема Директиви ЄС №1830/2003) існує вимога маркування щодо наявності вмісту ГМО у харчовому продукті. В Україні існує вимога щодо його відсутності	Відмінити норму щодо обов'язково-го нанесення над-пису «без ГМО» на упаковку продуктів харчування, якої не існує у жодній країні. Прийнято в цілому проект закону про внесення змін до деяких законів України щодо інформування населення про вміст у харчовій продукції генетично модифікованих організмів №0912 від 12.12.12р. Проект закону не набрав голосів 17.06.2014 р.	Законопроект дороблений з урахуванням зауважень народних депутатів і громадських організацій
Обмеження виробництва, використання, ввезення і розповсюдження полімерних пакетів і упаковок подовженого зберігання (законопроект №2353 від 20.02.13р.)	Зупинення більшості виробництв українських продовольчих товарів	Відмінити законопроект при розгляді у першому читанні (висновок комітету ВР від 15.05.2013р.; прийнято за основу 27.05.2013 р.)	Альтернативою законопроекту може бути впровадження європейської моделі поводження з відходами упаковки.
Введення збору з виробників та імпортерів упаковки і товарів в упаковці на переробку твердих побутових відходів	Введення ще одного екологічного податку на тверді побутові відходи. Непрозорість застосування цього податку	Відмінити при розгляді у першому читанні законопроекти №2611а від 18.07.13 р. і №2612а від 18.07.13 р. Прийняття за основу законопроекту «Про упаковку і відходи упаковки» 17.09.2014 р.	Законопроекти №2611а від 18.07.13 р. і №2612а від 18.07.13 р. протирічають Регламенту Європарламенту і Ради ЄС 94/62 від 20.12.94 р. Проект Закону про упаковку та відходи упаковки №4266а від 08.07.2014 р. (висновок комітету ВР від 16.09.2014 р.)

1	2	3	4
Безпідставне корегування митної вартості товарів, що імпортується, і затримка їх митного оформлення	Затримка митного оформлення товарів і безпідставне завищення базової вартості товару	Внести зміни до Митного кодексу, передбачивши, що документом, який підтверджує заявлену митну вартість, є декларація митної вартості	Вирішення даного питання має особливе значення для українських підприємств, які здійснюють імпорт сировини для вітчизняного виробництва

Джерело [9; 11].

Таким чином, єдиним шляхом реформування агропромислового сектору України в умовах її членства в СОТ і асоціації з ЄС є реформування системи управління цим сектором економіки та його дерегуляція [13, с.58-59]. У стратегічній перспективі аграрний сектор слід формувати як цілісну систему, що органічно поєднує представлених наразі різних за формами організації та розмірами чотирьох груп виробників сільськогосподарської продукції виробників [2; 3].

Висновки: Таким чином, основними пріоритетами розвитку АПК України, що стимулюватимуть збільшення обсягів зовнішньої торгівлі сільськогосподарською продукцією в умовах асоціації з ЄС, є наступні:

- ухвалення закону «Про аграрний устрій», в якому необхідно чітко визначити критерії, за якими той чи інший суб'єкт господарювання відноситься до однієї з чотирьох груп виробників, з метою запровадження державної політики, диференційованої щодо кожного з них;

- державна політика щодо агропромислових корпорацій повинна формуватись наступним чином: діяльність агропромислових корпорацій за типом вертикально інтегрованих структур (агрохолдингів) підлягає такому ж державному регулюванню, як діяльність корпоративних структур в інших секторах економіки, з обов'язковим веденням і оприлюдненням повноцінної консолідованої звітності, у тому числі й у розрізі підприємств, що входять до їх складу. З метою вилучення до бюджету незаконно привласнених агрохолдингами рентних надприбутків запроваджуються механізми упорядкування рентних відносин у сільському господарстві. При цьому агропромислові корпорації вилучаються з системи пільг і державної підтримки аграрної діяльності;

- державна політика щодо корпоративних ферм повинна включати наступне: корпоративні ферми (господарські товариства та корпоративні фермерські господарства), які господарюють самостійно (тобто не є учасниками вертикально інтегрованих структур) та мають в обробітку не більше як 10 тис. га

сільськогосподарських угідь, функціонують з використанням діючих засобів державної підтримки та податкових пільг;

- державна політика щодо сімейних господарств повинна реформуватись у такому напрямку: сімейним господарствам надається пріоритет у системі державної підтримки за всіма програмами. Основними видами їх оподаткування залишаються фіксований сільськогосподарський податок (для фермерських господарств) і земельний податок (для особистих селянських господарств). Ставки цих податків можуть бути диференційованими залежно від складу та площі сільськогосподарських угідь, продуктової структури виробництва тощо. Водночас у сімейних фермерських і товарних та напівтоварних селянських господарствах вони не повинні істотно відрізнятися;

- державна політика щодо споживчих (соціальних) господарств повинна проводитися таким чином, щоб сільськогосподарська діяльність домогосподарств з метою продовольчого самозабезпечення була сферою впливу державної аграрної політики. Держава інституційно підтримує цю діяльність, створює сприятливі умови для її здійснення і заохочує господарства споживчого типу до виробництва сільськогосподарської продукції як для власного споживання, так і для експорту.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Аналіз соціально-економічних наслідків членства України в СОТ після трьох років членства : очікування і реалії [Текст] / І. Бураковський, В. Мовчан; Ін-т екон. дослідж. та політ. консульт. – К. : ІЕДПК, 2011. – 58 с.
2. Бородіна О. На яку модель аграрного сектору має орієнтуватися Україна у стратегічній перспективі? [Текст] / О. Бородіна, І. Покопа. – Дзеркало тижня. – 06.07.2013. – №25. – С. 8.
3. Бородіна О. Яка модель агросектора потрібна Україні? [Текст] / О. Бородіна, І. Покопа. – Дзеркало тижня. – 18.05.2012. – №18. – С. 8.
4. Вступне слово Прем'єр-міністра України Арсенія Яценюка на засіданні Уряду 9 грудня 2014 року [Електронний ресурс] / Урядовий портал. –

- Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=247804904&cat_id=244823857.
5. Інформація Міністерства аграрної політики та продовольства України про стан виконання плану заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» у 2015 році за березень 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://minagro.gov.ua/apk?nid=16640>.
6. Коаліційна угода від 21 листопада 2014 (узгоджений варіант) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zaxid.net/news/showNews.do?blok_poroshenko_ta_samopomich_oprilyudnili_uzgodzheniy_tekst_koalitsiynoyi_ugodi&objectId=1330153.
7. Коаліційна Угода: що не виконано? [Електронний ресурс] / Інформаційний портал «Україна без корупції», 13.03.2015. – Режим доступу : <http://www.corruption.net/statti/item/22169-koalitsiina-uhoda-shcho-ne-vykonano>.
8. Кобута І. В. Аграрні аспекти створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС [Текст] / І. В. Кобута. – Актуальні проблеми економіки. – 2010. – №4. – С.31–38.
9. Маханьова Ю. М. Асиметрія умов угод України про членство у СОТ та асоціацію з ЄС у зовнішній торгівлі агропродовольчими товарами [Текст] / Ю. М. Маханьова // Бізнес Інформ, 2014. – №9. – С. 26-34.
10. Осташко Т. О. Надзвичайні заходи СОТ для захисту ринків агропродовольчих товарів : монографія [Текст] / Т. О. Остащенко, Л. Ю. Волощенко-Холда ; НАН України, Ін-т екон. та прогнозув. – К., 2011. – 224 с.
11. Офіційний портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc6_main?id=&pid069=151&Ses=0&Sk1=8.
12. Оцінка можливостей розширення і заміщення ринків збуту для продукції підприємств реального сектору України : монографія / за заг. ред. проф. М. О. Кизима, проф. І. Ю. Матюшенко; Ю. М. Маханьова та інш. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2014. – 280 с.
13. Оцінка наслідків членства України у Світовій організації торгівлі : монографія / за заг. ред. проф. М. О. Кизима, проф. І. Ю. Матюшенко; Ю. М. Маханьова та інш. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2014. – 212 с.
14. Про затвердження плану заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» у 2015 році [Електронний ресурс] / Розпорядження Кабінету Міністрів України від 4 березня 2015 р. № 213-р. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KR150213.html
15. Про Програму діяльності Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс] / Постанова Верховної Ради України від 11 грудня 2014 року № 26-VIII. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/26-19>.
16. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» / Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/18688.html>; <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.
17. Ринки реального сектора економіки України в інституціональному середовищі СОТ : кон'юнктура та інтеграція [Текст] / за ред. проф. В. О. Точиліна ; НАН України, Ін-т екон. та прогнозув. – К., 2012. – 552 с.
18. Сиденко В. Р. Глобализация и экономическое развитие. Т. 1 [Текст] / В. Р. Сиденко. – К. : Феникс, 2008. – 376 с.
19. Соціально-економічний стан України : наслідки для народу та держави : національна доповідь [Текст] / за заг. ред. В. М. Гейця. – К. : НВЦ НБУВ, 2009. – 687 с.
20. Стратегічні виклики ХХІ століття суспільству та економіці України : монографія. В 3 т. [Текст] / за ред. акад. НАН України В. М. Гейця, акад. НАН України В. П. Семіноженка, чл.-кор. НАН України Б. Є Кваснюка. – К. : Феникс, 2007.
21. Татаренко Г. Что поженем: отечественный АПК ожидает структурных реформ / Г.Татаренко, А.Силивончик, В.Денисенков // Бизнес. – №10. – 2014. – С. 40-43.
22. Три роки членства в СОТ : тенденції зовнішньої торгівлі України у посткризовий період : аналіт. доповідь [Текст] / І. В. Клименко, О. А. Федірко, І. В. Ус ; Нац. ін-т. стратег. дослідж. – К. : НІСД, 2011. – 72с.
23. Чопенко В. Перекоаліціювання АПК: error! / В. Чопенко // Дзеркало тижня. - 2014. – №44. – С. 8.

*Рецензент д.е.н., професор УкрДАЗТ Зайцева І.Ю.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Токмакова І.В.*